

Előfizetési díj.

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre	15 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás :

Főtér 4-ik szám hóvá a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

AZ ÉRTÉKESBB CIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Kiadó-hivatal:

Nyitléri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Hirdetési díjak :

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak tere 5 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben : Oppellik Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapestben : Haasenstein et Vogler hirdetés közz. rodája Braun Ede hirdetményi ügynöksége, József-tér 10. sz. 1. emelet

ELŐFIZETÉSI FELHÍVAS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap

1875. második félévére

A „Kelet” előfizetési ára :

Félévre	8 frt
Negyedévre	4 „
Egy óra	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legczélyszerűbben postai utalvánnyal alólírt könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Stein János

„Kelet” kiadója.

Kolozsvár, 1875. sep. 4.

(B—n.) Az erdélyi képviselők egy közelebből tartott értekezletökön abban állapodtak meg, hogy a specialiter erdélyi kérdéseknek napirendre kerülése alkalmával, ezek megvitatására pártkülönbség nélküli előleges tanácskozásokat fognak tartani.

Mi nem tartoztunk soha azok közé s ma sem számítjuk magunkat azokhoz, kik a vidéki specialitásokat fenntartani, őt szaporítani szeretik s már többször nyilatkoztunk ezek ellen.

Azt azonban mi sem tagadjuk, mi-zerint fordulni fognak elő a folyamatban évv országgyűlés alatt több oly kérdések, melyeket törvényhozásunk csak azon esetben fog igazságosan és czélszerűen megoldhatni, ha a vidékek sajátságait is kel-ősen ösmerni fogják a ház és a ministe-rium tagjai.

Azt is tudjuk, hogy vannak, különö-nösen a régi urbéri viszonyokból eredt s

azzal kapcsolatban lévő olyan kérdések, melyek a Királyhágón túl már meg vannak oldva, mig nálunk alig állnak a kezdet sta-diumában.

Az ilyen kérdéseknek törvényhozás vagy közigazgatás után való megoldását sürgetni, azokra nézve a kellő felvilágosi-tásokat illető helyen megadni, nemcsak hi-vatások, hanem éppen kötelességek képví-selőinknek.

Mindezeknél fogva mi helyeseljük ugyan, ha az erdélyi képviselő urak a specialiter erdélyi kérdésekben külön értekezleteket is tartanak, de igen veszedelmesnek tartanók, ha ezen értekezletek következtében egy kü-lön erdélyi párt alakulna.

Tudjuk mi azt, hogy vannak kérdé-sek, melyeknek megoldását nem monopo-lisálhatják az egyes pártok s ennyiben hely-es, ha az ilyenü kérdésekben együtte-sen járnak el képviselőink, de viszont tar-tani lehet attól, nehogy az egyes kérdé-sekben való solidaritás az erdélyi képvise-lő uraknak, lassan lassan azok elszigete-lését és külön állását eredményezze.

Mindezeket csak azért említettük fel, mert meg vagyunk győződve arról, hogy Magyar-ország államisága és területi épsége csak akkor lesz teljesen biztosítva, ha különö-sen az erdélyi specialitások merőben meg-szűnnek.

Mily állást fognak elfoglalni azon százsz képviselő urak, kik, a mint látszik, a szélső jobb ellenzék felé húzódnak, mi nem tudjuk, de azt előre meg lehet jósol-ni, hogy ha az ultra százsz urak részt fog-nak venni az erdélyi képviselők értekeze-leiben, egész erejükből ada fognak töreked-ni, hogy az unió kötelekeit lazítsák s kü-lönösen a területi felosztás kérdésében nem csekély akadályokat fognak utjukba gördí-teni azoknak, kik e kérdést minden más érdekeket és hagyományos előítéleteket mel-lőzve, egyedül a kormányzat különböző ágai czélszerű rendezésének szempontjából fogva fel, a szerint ohajtanák elintézni.

Ha vannak kérdések, melyeknek lehe-tő gyors és olesó megoldása az erdélyi részekre nézve sürgős, ugy azok a követ-kezők : a legelők, erdők elkülönítése, ta-gosítás megkönnyítése, udvartelkesek kér-désének végleges megoldása.

Mig azok meg nem történnek, nincs kellően biztosítva a tulajdon, nem lehet okserű mezei gazdaságot folytatni, az er-dők napról napra izesztőleg pusztulnak, te-mérdek föld hever parlagban az egyesek és az állam kárára, ezeken pedig, legalább nagyrészbén, talán kormányzati uton lehet-ne segíteni.

Vegyük csak fontolóra, hogy a tulaj-don biztosítása egészen más lendületet ad-na a gazdasáznak, a föld szabad haszná-lata következtében nagy területek jövedel-mezzé válnának, az erdők jövedőre egy értékes és nagy tőkét képviselnének s meg kell győződnünk, miszerint az említett kér-dések czélszerű megoldása nevezetes új jö-vedelmi forrásokat nyitna meg a nagyobb és kisebb birtokosok számára s ez által az állam számára is.

Mindezeket nem tanácsképen mondtuk el, hanem csak azért, hogy ösmerjék képví-selőink a külön erdélyi conferentiákhoz kötött reményeinket s az ezekre vonatko-zó aggodalmainkat s azután ügyeljenek „Ne quid respublica detrimenti capiat!!!”

— **Az erdélyrésszi** incompatibilis képviselők névsora és jelenlegi hivatali állásá-nak megnevezése. Dörr Soma, Ujgyházszék, széki senator. Gábor Péter, Bereczk, kézdí-vársárhelyi királyi törvényszéki jegyző. Kapp Gusztáv, Szébenszék, szébenszéki senator. Kossy Sándor, Fogarasvidék, Fogarasvidéke és városi mérnök. Pap Lajos, Kézdí-Vásárhely, Alföld-fiumei vasut igazgató tanácsosa. Pogány Károly, Vajdahunyad, belügyminiszteri titkár. Ti-bád Antal, Udvarhelyszék, udvarhelyszéki alis-pán. Ugron Ákos, Oláhfalu, törvényszéki jegy-ző. 31. Zabulik László, Kolozs., Törvényszé-ki jegyző.

— **A főrendiház** sept. 2-án ülésttartott, melyen felolvastatt a megelőző nap megtar-tott bizottsági választások eredménye, mire a megválasztott tagok feleskettek.

Gr. Csáirky János ezután hosszab be-szédben indítványozta, hogy boldogult Ferdi-nánd király elhunytá alkalmával az elnök a főrendiház legmélyebb részvétét nyilvánítsa a király ő felsége és Mária Anna királyné ő

felsége előtt, mely indítvány egyhangulag elfo-gadtatott. Ezzel az ülés véget ért.

— **Két rendőri törvényjavaslat** ran készen, mint a N. H. értesül, a belügy-miniszteriumban. A két javaslat az 1872. 36. tvccikk alapján áll, melynek 21. §-a azt mondja, hogy : „a rendőri működés szervezete, ennek a fővárossal szomszédos területekre is kiterjesz-tése és azon arány és módozatok iránt, melyek szerint a fővárosi törvényhatóság a költségek-hez járulni fog, a belügyminiszter, a rendőri bíraskodás iránt a bel- és igazságügyminiszte-rek törvényjavaslatot fognak az országgyűlés elé terjeszteni.” — A törvény e rendeletéhez képest az egyik törvényjavaslat a fővárosi rendőri igazgatásról szól, a másik a rendőri igazságszolgáltatásról a főváros területén. Mindkettő a főváros egész területén kívül még Ujpestra is kiterjed, melyet fékvésénél s a közbiztonság tekinteténél fogva lehetetlen a fővárosi rendőrség kerületé-ből kizárni, minután tényleg egy testet képez Budapesttel. A két törvényjavaslat már kész, s legközelebb a minisztertanács elé fog terjesz-tetni.

— **Az igazságügyminiszter** szét-küldte a felosztott törvényszékek elnökeihez az illető törvényszékek összes ügyiratainak s felszerelvényeinek átadására vonatkozó rende-leket, melyek szerint az átadásnak f. évi okt. hó elsejéig mulhatlanul meg kell történni.

— **A szabadelvű párt** sept. 2-ikán d. u. 6 órákor tartott értekezletén mindenek-előtt a kör ujjonnan átvizsgált szabályai olvas-tattak fel és fogadtattak el. A kör hivatalno-kainak megválasztására nézve az elnök indítvá-nya folytán elhatározatott, hogy ez a ház megalakulása után fog eszközöztetni. Wenck-heim miniszterelnök a ház alakulását a szom-baton tartandó ülésre helyezi kilitásába. A kép-viselőház elnökévé lelkes éljenzés között Ghy-czy Kálmánt, alelnökké Bánó József és Vára-dy Gábort jelöli ki az értekezlet. A ház jegy-zőire nézve abban történt megállapodás, hogy a párt d. u. 6 órákor tartandó értekezletén fogja ezeket titkos szavazással kijelölni. Soms-sich Pál indítványozza, hogy az eddigi méltá-

vigas s kinek lépteire talán még a vén Har-gita szíve is megdobban örömeben —

A székekeli földjéről térjünk át a ma-gyarok földjére, egy lépéssel közelebb hozzánk s keressük fel a kolozsvári jótékony nőegylet 1862-ben alakult és sokkal régiebb az előbb felsorolt egyleteknél, ezjára a visszavonulva élő háziszegényeket segélyezni, kizárólag Kolozsvár területén.

Elnöke: gr. Teleki Domokosné, sz. gróf Teleki Clementina, alelnöke Kriza Jánosné és br. Bánfy Albertné sz. gr. Eszterházy Ágnés. A fejedelmi nevek viselői fejedelmi tettekben gazdagok. A ki jótékonyagságot gyakorol, nem-csak másokkal tesz jót, hanem saját magával is. Mert nincs szebb örömnünk annál, melyet a másoknak szerzett öröm szemlélete nyújt.

Mikor egy főrangú hölgy kilép palotájá-ból, oda hagyva kényelmét, a szórakoztató él-vezeteket s felkeresi az alacsony, elhagyott kunyhót; hol nélkülözés, nyomor, éhség és bűn és meg hasonlós tanýáznak, szíve nemes sugal-latára hallgat; az a szív, mely ilyesmit taná-csol, jutalmát, gazdag jutalmát magában a jótettben találja.

A kolozsvári jótékony nőegylet nem segé-lyezi a koldusokat, kik nyilvánosan kéregetnek az utcákon, hanem felkutatja, felkeresi és is-tápolja az olyan segélyre szorulókat, kik res-tellenek kéregetni, ezen szegényeket a szó va-lódi értelmében, kik vagyoneon és munkaképe-ségen kívül a koldus azon utolsó menedékét is nélkülözik, mely a közkönyörületesség igénybe-vételében áll. Évenként 1500-ra megy azon sze-gények száma, kiket az egylet pénzzel, ruha-neművel. élelemmel, fával, munkaadással segé-lyez. Minután az ilyenü anyagi segélyezések igen sok készletet igényelnek, Kolozsvár és vidéke folyvác élénk színhelye az egyleti hől-gyek találekony, lelkes és soha nem szünő mű-ködésének.

Különben a kolozsvári nőegylet — bár a segélyezést kizárólag Kolozsvár területén gyá-

A „KELET” TÁRCZÁJA.

A jótékonyság apostolai.

A „Magyar Bazár” legujabb száma „Ma-gyarországi nőegyletek elnöknői” czim alatt léggé sikerült arczképét hozza Br. Szentke-reszty Stephanie, Br. Bánffy Albertné, özv. Kri-a Jánosné, gr. Teleki Domokosné urhölgyek-ek. A jótékonyság ezen köztünk élő aposto-láiról és szűkebb hazánk classicus földjé-ől igen melegen emlékezik meg Hentall-er Elma az arczképekhez irt magyarázá-ban. A közelismerés és tisztelet jelölü, helyel a nagy közönség a nemes szívü hől-gyek iránt adózik, im egész terjedelmében át-észük az említett sorokat:

Midőn azon érdemekben gazdag hölgyek mertetéséhez kezdünk, kiknek sikerült arcz-épeit az első lapon veszik t. olvasóink, — ne-éz feladatnak nézünk elébe. Oly nőalakokat ell e néhány sorban jellemeznünk, kik műkö-ésük messze távolából is a női erények su-ármezeiben ragyognak felénk, s méltán soroz-atók azon nagy nőalakjaink mellé, kiknek rsadalmi életünk fejlesztése körül szerzett ér-meit a történelem lesz hivatva megöröki-ni.

Átlépjük Erdély határát, azt a földet, melyen minden göröngy, minden talapatnyi r történelmi emléket hord magán, s minden-nék egy-egy fényes névhez fűződik. A festői csoportozatban emelkedő sziklák közt régi vá-uk omladékaí beszélnek a múlt viharairól s a gi dicsőségéről, mig a rengeteg erdők, hőföd-hegyormok, s a minden lépten utunkba ka-rarodó kis patak, melynek tiszta vize aranyos rondon fut tovább, költői hangulatba ejtenek, eszeljék-e a gyönyörű termékeny völgyekről,

nyos eljárás szerint egy jegyző a horvátok kö-zül, egy pedig az ellenzék sorából választas-sék. Tisza belügyminiszter hozzájárulván az in-dítványhoz, utánna teszi, hogy az ellenzéki jegyző az ellenzék számosabbik részéből vá-lasztassék; indítványozza továbbá, hogy a ki-jelölő bizottság a bizottságok választásánál ne mint eddig, az osztályok elnökeiből hanem az ország különböző vidékeinek képviselőiből alakit-tassék. E bizottság tagjai száma 12 lenne. Meltányosnak tartja továbbá, hogy az ellenzék rész-éről a bizottságokba választandó tagokat maga az ellenzék jelölje ki.

A mi az ellenzék kebeléből választandó jegyzőt illeti, annak kijelölése fölött hosszabb vita támadt. Várady Gábor és Móricz Pál azon véleményben van, hogy a kijelölés is az ellenzékre hagyandó, ellenben Jókai és Szilágyi D., a többség által kívánják azt ki-jelöletni. Végre szavazás után utóbbi nézet fogadtatik el. A kijelölő bizottság névsorát illetőleg Tisza Kálmán belügyminiszter indítványára abban történt megállapodás, hogy az osztályok elnökei és a kör elnöksége 24 tagot jelöljenek ki, kik közül a bizottságba 15 tag választassék. Ezzel az értekezlet 8 órákor eloszlott.

Magyar lapok szemléje.

Az „Ellenőr” szerint a magyar ország-gyűlésre küldött horvát követek megbízó leve-le ezentul nem is hajlandó a dualistikus mo-narchiában holmi magyar országgyűlést elis-merni, hanem terem magának egy „horvát-magyar országgyűlést” melyben a „magyar” jelző csak úgy „vakulj magyar” képpen szere-pel. Nem bájna, legyen horvát uraiméknak Zágrábban a világ közepe, mint a czinkolai kántornak Czinkotán. De még azért nema a körül főrog a világ, valamint nem forgott Czinkota kántora körül sem egyébkor, csak ha kántor uramnak a kezéből a fejére ütött valami. Sőt vannak, a kik erősen vitatják, hogy ha nagyon sokáig tartott az „éppur si muove”, egy jó kan-na hideg víz rendesen nagy sikerrel működött a világ megkötésén, s helyreállította a meg-zavart egyensulyt a mindenségben. Sürgeti te-hát azt a csöbör vizet a magyar birodalmi parlamenttől, melynek neve magyar ország-

korolja — szegény jövévényektől sem tagadja meg támogatását. Így az 1862. évben Magyar-orzágról Erdélybe özönlő inségesek közül 1942 egyént látott el az egylet egy-egy napi éle-lemmel.

Nemcsak az egész haza köszönetét feje-zük ki e sorokban, hanem azon őszinte tiszte-lelet és elismerést is, melyet a valódi érdem és nemes cselekedet magának mindenkor kivív.

Hentaller Elma.

Vogt Károly,

a hasznos és kártekonv, a roszul ismert és rágalmozott állatokról.

Fordította:

Lakatos József.

Második felolvasás.

A madarak mint vadpescnye. — Fiatal csókák ga-lambok helyett. — A madár mint mező- és kertörző. — Madárpusztítás Olaszhonban. — A madarak pusztulása és az elhaladó mivelődés. — A golya kárte-konyaság. — A szarkák és a százsországi diákonusok. — Az ölyvek és a baglyok mint repülőmacskáik. — Rovarevő madarak. — Egy harkály története. — Fecs-kék. — A kakuk.

(Folytatás.)

És ezt egyébiránt nem is igen nehéz be-bizonyítani. Az erdő ugyanis, mely a tulajdon-képi buvóhelye minden rovarnak, vagy egész kiirtatik vagy naponként tágul és tisztul a ci-vilizatio előtt, s ezen állítás kérdést nem szen-ved, hisz némely államaiban Németországnak maholnap több az erdősz, mint erdeiben az élő-fa. Az erdőszeti miveletekkel pedig, mint mon-dám, folytonos apadásnak tétetnek ki a rovarok tanyái s ennek folytán a sűrűségek, csiherek kipusztításával s hasonlókép a tarlónak rendes váltógazdaság gyakorlása által való megszünte-tésével mindinkább akadályoztatik a rovarok szaporodása, mert a rendes ugarlák által vaj-mi könnyen találtak a rovarbábok, pajzok, csi-gák tanyát magoknak, míg a mostani szarkák

gyűlés: a „Magyar korona országainak közös országgyűlése.” Hát ha megkötődik tőle a horvát világforgás is, mielőtt a pad alá bukne? Hát ha így módon szép szerivel megmenekülhetünk az ujon-szülött, horvát-magyar országgyűlés-től a nélkül, hogy a horvát tartománygyűlés belehaljon? Meg kell próbálni.

A „Nemzeti Hírlap” a feudális-kerlektális párt eljárásait veszi bonczkés alá. Ezek most azt akarják elhitetni a világgal, hogy a külügyminister felült az orosz kormányhoz. „Oroszország — mondják a feudálisok — nem akarja a lázadást elfojtani, s az egész diplomatikai actió csak arra való, hogy általa Ausztria-Magyarország tekintélye a délszlávok előtt compromittáltassék; mihielyt a katonai interventio kérdése napirendre tűzött, mulhatlanul ki fog törni a konfliktus Oroszország és Ausztria-Magyarország közt.” Így nyilatkoznak mindazok, kik a hármass szövetség széttörését óhajítják, vagy pedig Andrassy bukását dolgoznak. Azelőtt hogy Andrassy gróf átvette a külügyi tárczát, Beust gróf elfogadta elvileg a hármass szövetség eszméjét s Andrassyt, mint magyar-ministerelnöknek hozzájárulásával körvonaloza a monarchia által követendő külügyi programot. E program keresztyulvitekor kiderült, hogy Beust grófban sem Bismarck, sem Gortschakoff, sem Magyarország nem bízik. Így lett Andrassy külügyministerré. Ausztria-Magyarország akkor is mint most, a keleti keresztények sorsán úgy vélt javíthatni, ha Herzegovinának, Bosniának stb. a porta által nemzeti autonómikus önkormányzat engedélyeztetnék: ugyanezt sürgeti ma az orosz kormány is. Ebből kitűnik, hogy Oroszország és Ausztria-Magyarország közt az elérendő célra nézve differentia nem létezik, s így azon fellevés, mintha Oroszország konfliktust akar-na előidézni, csak a feudális szlávpárt óhaj-tása.

A „Hon” a „rég” és „új” képviselőkről ír s úgy találja, hogy az „ujak”-nak nem hibájuk az, hogy eddig a törvényhozás tagjai nem voltak; elönyük lesz az, hogy ha oly ösmereteket hoznak, melyek felett eddig a képviselőház nem teljes mértékben rendelkezett és minthogy az „ujak” többnyire fiatalok is, talán több modernséget és kevesebb táblabírátságot hoznak magukkal; de a „régiek”-nek tapasztalataikon kívül van egy végtelen nagy előnyük és ez a törvényhozási routine, mely nem csak külsőség, de valóságos tudomány is. Ösmerni a dolgok genesisét pénzügyekben, közösügyekben és minden bizottsági eljárásban; birni azt a tapintatot, mit csak a törvényhozási praxis ad meg, azt a kompromissumra és önfekezésre hajlandó vérmérsékletet, melyet hasonlóan csak a parlamenti légkörben lehet assimilálni, nagy előny és előjogot ad arra, hogy épen a fontosabb bizottságokban alkalmazást nyerjenek. A mi nem zárja ki annak szükségéget, hogy az iskolába bevessenek az „ujak” is. Tehát a mérséklet, bizalom, méltányosság és tapintat vezesse minden lépésüket, vagy, mint Tisza mondá egyik toasztjában: olvadjon össze a „rég” és „új” elem a kölcsönös bi-

forgetással ezrével tétetnek ki a nap hevének hollók, csókák és varjak edelőnek, melyek tölire nem szoktak elköltözni tőlünk s így az olaszok által nem fogathatnak el.

Tschudi, ugy mellese ad a lipcei pac-sirtászatnak és a thuringiai madarászatnak is egy oldalvágást; ez utóbbi azonban a madarak általános megfoggyása miatt jelenben igen jelentelen, míg a középkorban annyira virágozott, hogy a német császárok legnagyobbjainak egyikét: madarász Henriket a madarászat mellől hívták a trónra.

A mi a lipcei pac-sirtászatot illeti, az illetőknek ép oly nehéz volna tisztába hozni, hogy a pac-sirtákat nem szabad elfogni, mert azok rovarokat esznek, mint ha azt akarnók elhítni velök, hogy a juhokat élni kell hagyni, mert azok gypajut adnak. A lipcei kőver pac-sirta dacára minden humanitásnak nagyon remek csemege és még eddig nem volt hallható, hogy a termékeny lipcei rónak a pac-sirtavadászat miatt termékeikben rövidséget szenvedtek volna.*)

Olaszországban persze óriási mennyiségben pusztítottak a madarak s Tschudinak tökéletes igaza van, midőn kikéllene. Azonban mentségükre be kell vallanunk, hogy az alkalom teszi a tolvajt és a kísérteteknek nehéz ellenállani.

A madarak kora tavasszal a végsőig kifáradva érkeznek a tengeren keresztül hozzájuk; annyira kifáradva, hogy a gyors fecskéket a levegőből náddal lehet leverni és a fű-jeket közel lehet fogdosni.

A fecsketavadászatra, melyet én Nizzában gyakran láttam, igaz nem vehettem volna rá magamat, de fű-jeket saját kezeimmel fogtam többet, ámbár hogy nem tartozom épen a gyors-lábúak közé.

Azok, kik néhány év előtt Genfben azon

*) Pedig az tagadhatatlan, hogy a pac-sirtafogdosás, ha egyeseknek inyére van is, általában igen-káros befolyással van a földmívelésre.

Férfi.

zalom és a sikeres törvényhozási működésben. De e végett szükséges, hogy időelőtt és alap nélkül gyanut ne tápláljunk és ne terjesszünk.

A hercegovinai lázadás.

A „P. N.”-nak írják Bécsből: A duzei zárdánál történt tegnapielőtti ütközetről vett híreinkből kitűnik, hogy a felkelők veresége sokkal nagyobb lehetett, semmit az illető táviratok után gondolhatók. A duzei zárdában tanyázó felkelőket, kikhez a Trebinje mellől elszorított felkelőktől is több csapat csatlakozott, hétfőn délelőtti mintegy 2000 török nizam, kik több ágyut is vittek magukkal, meglehetősen erőlyesen támadta meg. A felkelők jól fedezett állásokban levén, ellenállást fejtettek ki, melyly azonban az ágyuk más fél órai tüze megtört. A mint a törökök hozzáfogtak a szurony-támadáshoz, a felkelők visszavonulni kezdtek Jolujak és Ljubovo felé a Dinji-hegyek közé; a visszavonulás végül futásáa fajult. A felkelők állítólag súlyos veszteséget szenvedtek, mely alkalmasint nagyobb erkölcsi hatást fog rájuk gyakorolni, mint az, hogy Trebinje tájáról elűzettek. Különböző utólag az derül ki, hogy elűzésük nem történt meg úgy vérontás nélkül, mint az eddigi jelentések után hittük. Már nyolcz napja nincs vezérük a felkelőknek, mert Ljubobratias a parancsnoksága alatt álló felkelőkerületből egész nyomtalanul eltűnt; Trebinje előtt épen főzöskor lepték meg őket a törökök.

Az utóbbiaknak nem igen nehéz volt Trebinjébe bevonulniok, de nem állottak meg, hogy a felkelők után, kik ebédjüket cserben hagyták és a monastiri zárdából sietve a hegyek közé menekültek, pár golyót ne küldjenek, melyek mellett és a duzei zárdánál szenvedett vereségek és a vezérek hiánya azt okozták, hogy a felkelők sorai már szemmel láthatólag kezdenek gyérülni. A trebinjei kerületben 8 nap alatt legalább is 800 emberrel csökkent a felkelők száma.

Zarko pápa felkelő csapatából a szerencsétlenül végződött első ütközet után sok szerb felkelő Szerbiába menekült; ezek most ismét visszajöttek és a Golub vezérlete alatt álló felkelő csapatához csatlakoztak, mely egy izben már megütöközt egy gyenge török hadosztályal; ezt a roskadozó banjei zárdába szorította. Miután a törököknek élelmi szereik nincsenek, löszük is kevés, Golub úgy hitte, hogy nem sokára megadják magukat. Hanem eközben azon hirt vesszük, hogy a törökök a banjei zárdából kirohanást intéztek, heves küzdelem támadt, melyben a török parancsnok, az őrnagy és 12 katona elesett. A harc kimeneteléről és a felkelők veszteségeiről a tudósítás hallgat.

Belgrádból írják a „P. N.”-nak hogy a skupstina elnökségére első sorban Waljevits, (omladinista) van kijelölve; a skupstinai képv. jelöltek közül ő nyerte a legtöbb szavazatot.

Egy érdekes incidenst jelentenek nekünk, mely igen erős politikai zamatu. Sitzio, a zi-

ide tévedt fűrjárást látták, a mikor minden járdán és sétányon halálisan kifáradt fű-jeket lehetett szabadkézzel fogdosni, alképzelhetik, hogy az ily alkalmakat nem igen szokás elmulasztani, hogy magának az ember ily könnyű szerrel izes pecsenyét szerezzen.*)

Azt meg kell adni egyébiránt, hogy őszszel teljes joggal üldözik és pusztítják az olaszok őket a mennyire tehetik, mert akkor mindezen madarak, mint a poszáták, vékony-csőrűek (veréb-félék), pinytek és rigók, melyek nálunk tavasszal és nyáron át rovarokkal ének, a hosszú út alatt telhetetlen étvágyhoz jutva, mint a sáskák esnek neki a déli gyümölcsökre és úgy tele tömők magukat szőlővel, fügével és olajgyümölcseccel, hogy alig képesek aztán tovább egy lépésnyit is repülni.

A provençei parti lakók között, Nizzában és Marseilleben van egy közmondás gyakorlatban t. i. „Részeg mint egy fenyőrigó”. Mert ezeknek torkosságok utáni bizonytalan röpülését és dűlőingező járását az elnyelt temérdek olajcsümölcs s különösen a sok szőlőmiatti részegségnek tulajdonítják.

A fenyőrigók ezen időben unynyi vastag olajos szalonnával vannak körülveve és a poszáták úgy néznek ki, mintha vajba mártogatták volna őket.

A finom nyenczek az első pillantásra megismerik azon madarakat, melyek olajgyümölcsön hízta s a melyek izre nézve természetesen messze hátra maradnak azok mellett, melyek a hegyekben fűszeres bogyókkal éleik.

Már most aztán, hogy is lehet az olaszoktól jogosan követelni, hogy azon madarakat, melyek azokat tönkre tesszik, kimélik meg azért, mert azok északon, a hol a gazdasági feltételek másfélék, tavasszal a rovarokat falják fel.

Azt sem szabad figyelmen kívül hagy-

nunk, hogy a madarászat Olaszországban aleg-

*) Drága pecsenye az ilyen, melynek közinség lehet az ára.

Férfi.

monyi török főcensul, a napokban a helyi gőz-sőn Belgrádba jött és a hajóról kiszállva a városba akart menni. Ekkor a partnál működő rendőrbiztos azon tanácsot adta neki, hogy ne tegye ezt, mert nem engedheti meg neki a városba menni. A főcensul hasztalan tett ellenvetéseket. Ezen intézkedést azzal indokolták, hogy Sitzio azért megy Belgrádba, mert informálni akarja magát szerb ügyekről és távirati tudósításokat küldene Konstantinápolyba, a mivel megzavarná a karátásos viszonyt a porta és Szerbia közt.(!)

Szt.-Pétervárról aug. 27-rőligen figyelemre méltó forrásból jelentik nekünk: Bármily nyugodtan tekint is a törökországi eseményeket a kormány ée — amennyire áttekinthetjük — az orosz lakosság is, és bármily kevéssé vegyült is a vitába a vallási elem és a törökországi keresztények rossz helyzete feletti részvét: azon személyeknél és azon körökben, melyek azelőtt igen élénken érdeklődtek a panszláv eszme iránt, mégis bizonyos nyugtalan-ság és izgatottság jelentkezik, mintha a jelenlegi időpont kedvező esélyeket szolgáltatna a panslaviszmusnak. A kormány azonban oly határozott ellenszenvvel van a panslaviszmus iránt, az északi nagyhatalmak uralkodói pedig a hercegovinai, bosnyákországi és montenegrói eseményekkel szemben oly szilárdtságot tanúsítottak, hogy a slavophilok csakhamar meg fog-nak győződni, miszerint ezuttal is hamis tényezőkkel számolnak. De ez semmi esetre sem volna jó, ha az izgatottság, mely most csak társadalmi, de mindenesetre politikai jellegű is lehet — valahogy vallási irányba térhetne azáltal, hogy a Balkán félsziget délszlávjai közt orthodox hangok szöhlánának meg. Ily hangok iránt az egész orosz nemzetnek finom füle, finom érzéke van. A nemzetiségek összűtközése távolról sem gyakorol az oroszokra oly hatást, mint az, ha kereszt és félhold közt harcz képe tünik fel előtte.

Azon eszmecserében, mely Essad bey és a görög cabinet folyt, Trikoupis kifejtette az utobbinak programját, mely hangsulyozza, hogy a görög kormány, bár a görögök rokonszenvét Törökország keresztény alattvalói iránt lehetőleg kiméli, távolról sem szándokozik a jó egyetértést a porta és a görög kormány közt megzavarni.

A lázadásról még a következő táviratok érkeztek:

Duze-kolostorból a lázadók táborából aug. 29-én délután öt óra. Épen most vesznek észre Duze falairól török csapatokat, melyek északkeletről a trebinjei és gradinai uton és északnyugatról a planinai uton nyomulnak előre. Számukat három táborra becsülik. Löszérrel terhelt számos öszvér kíséri őket. A lázadók azon veszélyben forognak, hogy két tűz közé jutnak, mert Duze kolostor Trebinje s a Lubinye, Gradina és Planina felől előnyomuló csapatok közt fekszik. Duzeben hétfőn, legkésőbb kedden várják a tulzánu törökök támadását. Zavar uralkodik, mert Ljubobratias főparancsnok és helyettese Gruics már négyed napja távol vannak a táborból.

régibb idők óta divik és hogy az akkori hasonlíthatatlanul számosabb népessége Itáliának a mostaninál aránylag több madarat is pusztított el.

A rómaiak minden madárvadnál többre becsülték a fenyőrigót. Nil melius turdo. Semmi sem jobb a fenyőrigónál, mondja Horác egyik levelében, valamint leginkább kitüntet-ték minden futóvad között a nyulat. A mig mi megérjük azzal, hogy a fenyőrigókat és hurosmadarakat hurkokkal fogdosunk, addig a rómaiak hízalták azokat és a mint Varro és Columella (de re rustica) beszélnek a mezei gazdaság okzerű folytatásánál épen oly szükség-snek tartották a hurosmadarak hízórekeszeinek felállítását, mint a mi mostani gazdáink a tyúk-ökat és libaketreceket.

Plutarch szerint Lucullus találta fel a hurosmadarak hízalási mesterségét. Az ily ketreczek sötétek voltak és úgy állítottak fel, hogy azokból sem erőt, sem mezt nem lehetett látni, hogy a madarak a honvágy miatt semminemű kedély izgalmakat ne érezzenek. Ebből látni lehet, hogy a rómaiak épen úgy tudták, mint a libatöltnők, hogy a hízás elérésére sötét ketreczek szükségesek. A hízóba fogott madarakat, hogy husk annál kövérebb és ízletesebb legyen, egy nemével az örlött köles és apróra vágott fűgéből csinált s borostyán, myrthus és pistáz bogyókkal fűszerezett pép-pel tartották s előlegesen tágasabb helyiségekben, azután pedig még 20 napig egészen szűk és sötét ketreczekben hízalták s csak ezután kerültek az asztalokra.

Ilyen madárhízaladók oly nagy számmal voltak Róma környékén, hogy a belőlők származó trágyával mezőket tettek termővé, hulla-dékaikkal marhákat és sertéseket hízalták.*)

*) Nemely vidékein Olaszonnak, ha nem is oly nagy mérvben, most is feltalálhatók a rómaiak leirt madárhízaladói. Csak hogy most rigók helyett kerti-sármányokat (Ortolane) hízalnak azokban. Genua mellett egy n ezei lakban láttam egy ilyen kerti-sármány-hízaladót, melyben körülbelül 5000 db volt és a mely egyszersmind szagosabb volt egy sertésnél.

Drieno aug. 30. reggel 6 óra. A lázadók nagy sulyt fektettek reá, hogy Drino török őrtornyot, mely az utat Ragusába elzárja s félóránra esik az osztrák határtól, hatal-mukba kerítsék. Ostromához augusztus 25-ikén kezdtek, de siker nélkül. Ma éjjel Hubmayer Miroszlav a homályt felhasználva a toronyhoz közeledett s harmincz fontnyi rob-bantó szert vitt magával; észrevétlenül felmá-szott a falra, de itt az éber török őrség észre vette. Hubmayer leugrott a magasból. A rob-bantó szer a törökök hatalmába került, kik gyilkos tüzet kezdtek a futó Hubmayer ellen, de ez sértetlenül megmenekült. A lázadók visszavonulása s csak a torony czernirozására szorítkoznak.

Slavnica aug. 30. délután 5 óra. Két és fél mértföldnyire északra Duzetől, közvetlenül az osztrák határ mellett, küldöm önnek osztrák területre való menekülésben az első hí-reket a lázadók vereségéről Trebinje mellett. Ma délután 2—3 tábor török honvéd s tizen-kétszáz rendes katona három üteggel megtá-madta Duzet. Ljubobratias főparancsnok távol volt, s Luka Pelkovic trebinjei lakos vette át a vezetést. Elhatározottak, hogy az erős ko-lostort harcz nélkül elhagyják. A lázadók kis csoportokban alsóbb tisztek vezetésé alatt a hegységbe nagyobb részt az osztrák határok felé húzódtak vissza.

Rövid tüzelés után a török előcsapat meg-szállotta a lázadók főhadiszállását, Duzet. A kolostorból való kivonulás a legnagyobb siet-séggel történt, a lázadóknek a futásban nem volt idejük a nagy fegyverkészleteket, melyek a várt segélysereg számára tartattak készen, a löszért, élelmi szert s más készleteket magok-kal vinni. Mindez a törökök kezébe jutott.

A lázadók főparancsnokságát most a Pé-tervárról nem rég visszatért Gyorgye Filpovics orvosnövendék viseli, ki állítólag Herzegovinából, Cerkvizéből való. Nekem podgyaszomat, valamint jegyzeteim és térképeim egy részét szintén Duzeban kellett hagynom. Hubmayer önkényes s a „Nar. Listy” levelezője Havlasa, kik a balszárnynon voltak, úgy látszik a törökök hatalmába jutottak, vagy elestek.

Az erdélyi gazdák 1875. szeptember hó 29-étől october hó 3-áig Tordán tartandó negyedik vándorgyűlésének napirendje.

Első nap, szerda szeptember 29-én.

Esti öt óraker előértekezlet, azután ismerkedési estély.

Második nap, csütörtök szeptem-

ber 30-án.

- Reggel 9 óraker a vándorgyűlés megnyitása, és pedig:
 - elnöki megnyitó;
 - a hatóságok és egyletek képviselőinek bemutatása;
 - bizottságok választása az állat-ter-mény-, gép- és házipartárlat, valamint a szán-tó-verseny megbirálására;

Lehet-e tehát hangsulyozni evel szemben a mostani madárpusztítást Olaszokban?

A mint Tschudi felhozta Langensee egyet-len kerületében kiirtanak évenként 60 — 70 ezer madarat; hát ezen szám azon tömeghez képest melyet a régi rómaiak gyomraiknak áldoztak, fel, nem válik-e kicsinyiség ében csaknem látatlanná?

Hogy tehát az a baj, mely 2000 s egy néhány év óta folytonosan létezik, épen akkor kezdjen jelentékenyyné válni, midőn apadófélben van, nem hihetem, és a veszélyt, mely abból most származnék, nem képzhetem igen fenye-getőnek.

Az apró madarak foggyása virányainkon lehet, hogy a déli vidékek által na yban esz-közöltek, de annak okát egyedül itt nem sza-bad keresnünk.

Ezen ok épen úgy, mint általában a va-dak apadása sokkal tágasabb és fontosabb kör-ülményekben rejlik. Okai ezeknek a földnek folytonosan növekedő mívelése; a moesárok és lápoknak kiszáritása, a minden talpalatnyi földnek szakadatlan hasznosítása, mi által a vadak, ide érve a madarakat is, menedék és buvhelyeikről mindinkább megfosztatnak.

Az ilyen oriai léptekkel haladó mível-elek szorító és ellenállhatlan befolyásával szem-ben még az oly dolgok sem állhatnak helyt, melyeknek hasznosságát senki kérdés alásem fogja.

A juh kétségkívül egyike a leghasznosabb háziállatainknak s elnézve attól a haszontól, mit nekünk, mint tápszer hajt, bátran állíthatjuk róla, hogy ha juh nem volna, a mi mérsékelt égaljunk alatt civilizációról még gondolni sem lehetne.

Az előrehaladó kultura mindazáltal mind jobban jobban hátraszorítja a juhot, mint gyp-jut termelő állatot, mig végre világrészün-kön csak mint husterelő gépet fogjuk szá-mítani.

(Folytatása következik.)

d) az intéző bizottság által kitűzött jó-szágok és szőlőtelepek meglátogatására kiküldendő bizottságok választása — jesusül:

egy bizottság gróf Mikó Imre ur ő méltósága maros-újvári jószágának meg-szemlélésére;

egy bizottság Tisza László ur mező-nagy-esányi jószágának meg-szemlélésére;

egy bizottság Szentpáli Ignác ur ara-nyos-polyáni jószágának meg-szemlélé-sére;

egy bizottság Bors Albert szindi birto-ka meg-szemlélésére;

egy bizottság bágyoni- és kövendi kisbirtokok meg-szemlélésére;

egy bizottság a toroczkoíestoro-cz-kő-szt-györgyi kisbirtokok meglátoga-tására;

egy bizottság a tordai szőlőtelepek meglátogatására; végre

egy bizottság Paget János és gróf Teleki Gusztáv urak gyéresi, egerbegyi és mező-nagy-esányi szőlőtelepeinek megtekin-tésére.

2. Jelentés a harmadik (dévai) vándorgyűlés határozatainak mi-kénti foganatosításáról, előadja vándorgyűlési titkár Gamauf Vilmos.

3. „A gazdasági szakoktatás feladata”, előadja a kolozs-monostori magy.kir. gazdasági tanintézet igazgatója Lakner József.

4. „Adatok Tordamegye és Ara-nyos-zók gazdasági statisztikájá-hoz”, előadja a torda-aranyosi gazdasági egy-let titkára Velics Ödön.

5. Déli tizenkét óraker a tárlat megnyi-tása.

6. Délután az állatok megbirálása és 4 óraker az állattárlati jutalmak kiosztása.

Harmadik és negyedik nap, péntek és szombat on october 1. és 2-án.

1. A termény és géptárlat, valamint a házipar kiállítványait bíráló bizottságok mű-kődése.

2. A jószágok és szőlőtelepek meg-vizsgálására kiküldött bizottságok kirándu-lásai.

Ötödik nap, october 3-án.

1. Reggel nyolcz órától kezdve szán-tó-verseny.

2. Reggel 9 órától kezdve tanácskozmá-nyi ülés kezdődik a bíráló bizottságok jelenté-seivel.

3. A jószágokat és szőlőtelepeket szemlé-lő bizottságok jelentései.

4. „A váltó eke fontosságá-ról az erdélyi részekben”, előadja Bereczki Sándor.

5. „A középmarosi borvidék első kerületének borászati ipara”, elő-adja a torda-aranyosi gazdasági egylet igazga-tó választmányának tagja Dr. Wolff Gyula.

6. Indítványok tárgyalása.

7. Ülés bezárta.

8. Déli egy óraker jutalomoztatás, és pedig:

- szántás-verseny jutalmak;
- cselédjutalmak;
- tárlati jutalmak kiosztása.

9. Délután a tárlat javára átengedett tár-gyak nyilvános kisorsolása, egy sorsjegyre áro 10 kr. o. é.

Szükebb hazánk közlekedési vállalatai a tagsági igazolvány (váltó) 2 frtért f. évi szeptember hó 1-től kezdődőleg Tordán Szent-péteri Antalnál) előmutatóinak a következők me-nedékedvezményeket voltak szivesek engedé-lyezni, u. m.

A magyar keleti vasut mindan vonalán egyszer Gyéresig és onnan visszautazhatni: a II. kocsiosztályban III. osztályu egész menetjeggyel, a III. kocsiosztályban II. osz-tályu fél menetjeggyel.

Ezen kedvezmény szeptember hó 27-től bezárólag october hó 6-áig tart.

Az első erdélyi vasut minden vonalán egyszer Gyéres felő onnan visszautazhatni a II. kocsiosztályban III. osztályu menetjeggyel, a III. kocsiosztályban II. osztályu félmenetjeggyel. Ezen kedvezmény szept. hó 25-től bezá-rólag october 10-ig tart.

A tárlatra vonatkozó bővebb felvilágosi-tásokkal kívánatra a Tordán székelő intéző bi-zottság szolgál.

Az erdélyi gazdasági egylet igazgató-vá-lasztmányának Kolozsvárt, 1875. augusztus hó 7-én tartott ülésének megbízásából kiadta.

Gamauf Vilmos s. k. vándorgyűlési titkár.

Felelet

a „Kelet” idei aug. 29-ki számában a Ko-lozsvári ügyvédi kamara ügyészhöz intézett nyílt kérdésre.

Azon kérdésre, hogy mit szándékozik a ügyvédi kamara ügyése tenni arra nézve: hog B.-Szolnok- és Dobokamegyei tisztügyészek kamara tagjai ne lehessenek? az ügyvédi ka-mara ügyész akkor fog érdemleges felelet adhatni, mikor a „többség” kitétel alá rejt

zei felszólamlók — adinstar viatoris Horatii — lyilt homlokkal saját neveik kitétele mellett kifogják mutatni:

1) hogy a tisztí ügyészeket melyik törvénzárta ki az ügyvédségből?

2) Ha a tisztí ügyészek kamara tagjai, kötekezőleg ügyvédek nem lehetnek, miképen egztethető meg azon kizáró törvénnel az 180-beli 42-ik törv. cikk 60-ik §-ának azon inzkedése: hogy a tisztí ügyész képviseli a törvényhatóságot magánügyeiben?

3) Miért kellene épen a B.-Szolnok és Dókamegyei tisztí ügyészeket a kamarából kiaratni akkor, mikor más törvényhatóságok tisztí ügyészei is az ügyvédi kamara tagjai? Kolozsvárt, 1875. szeptember 3-án.

A kolozsvári ügyvédi kamara ügyésze.

Mgyar kir. VI. erdélyi honvéd-kerületi parancsnokságtól.

Kolozsvár, 1875. sept. 3.

Becses lapjának folyó évi 120-ik számába hozzám intézett nyílt kérdésre van szeracsém válaszolni, miszerint a m. k. honvéd-szolgálati szabályzata értelmében a honvlség katonai állományához tartozó tettelegszolgálatban álló személyek politikai egylekben semmiképen és semmiféle minőségben részt nem vehetnek, ezen rendszabály azonban nem hat ki a szabadságolt állományba trtozó személyekre, ha nem állanak tetteleges slgálatban.

Spányik József m. k. szabadságolt állományú és tetteleges szolgálatban nem álló honvéd főorvos urra tehát — az általa követendő plitikai irányt vagy eljárást illetőleg — befíyást gyakorolni nem vagyok jogosítva.

Graef, altábornagy.

NYÁRI SZINHÁZ.

1-ső szám. Kolozsvárt vasárnap, sept. 5-kén, 1875.

Csokonai Vitéz Mihály.

hekes színmű 3 felv. Irta Szigligeti Ede. 1-ső szakasz: „Bucú Debrecentől.” 2-ik: „A költő és vad poéta.” 3-ik: „Lilla.”

SZEMÉLYEK.	
Imi Róza	Beczkönyé.
Okonai Vitéz, özvegy	D. Boér Emma.
Okonai Vitéz Mihály, fia, tanuló	Philippovicsé.
Ivári (ikorgó) tanuló	Krasznal.
Iső tanár	Földényi.
Iső tanár	Szentgyörgyi.
Iső tanár	Sebestyén.
Iső tanár	Mátrai.
Iső tanár	Vidor.
Iső tanár	Kassai.
Iső tanár	Szabó Mózi.
Iső tanár	Lovász.
Iső tanár	Kovács Béla.
Iső tanár	Várdi Albert.
Iső tanár	Szabó Józsi.
Iső tanár	Fehérvári Tóni.

Iső szakasz történetik Debrecenten a nagy erdőn 1795. Isődik szakasz: Komáromban. Harmadik: Halmi falusi jószágán.

Végül. „A költő dicsőítése.” Nagy émaképlet, görög-fénnyel világítva.

Étfőn a bécsi zene-conservatorium nőrendéke, a bécsi, bukaresi, temesvári özőnség előtt tetszéssel hangversenyezett hegedű-virtuoz:

Micheru Tamás

ur első s egyetlen lépte.

Helyérek mint rendezés.

Kezdeté 7 óraker. Vége 9 után.

A „KELET” magán-távirata.

eladatott Buda-Pesten septemb. 4. 10. ó. 50 p. d. e.

Érkezett, septemb. 4. 11. ó. 45 p. d. e.

A szabadelvű párt értekezlete ház-nagynak Kovách Lászlót, jegyzőnek Be-őthy Álgernont, Tombor Ivánt, Huszár Imrét, Wächter Frigyeszt, Molnár Aladárt, szélsőkből Orbán Balázst kandidálta. A képviselőházban a megalakulásra vonatkozó ügyek elintéztettek.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, sept. 4. 1875.

— József főherczeg ő fensége e hó 20-án este 7 óraker N.-Váradra fog érkezni két törzs- s egy főtiszt kíséretében. Három napig fog ott időzni.

— Blahánót színházi igazgatóságunk a jóad íhétre várja. Valószínűleg kedden vagy szerdán már körünkben üdvözölhetjük a magyar népdalok ez idők szerinti legelső képviselőjét.

— Kutassy Janka k. a. először jövő szerdán mutatja be magát színpadunkon a

„Csók”-ban. E darab Marittája, mint tudjuk, Eibenschütz Mari egyik bravour szerepe, mely-lyel nagyon meghódította közönségünket. A verseny mindenesetre nehéz lesz. Kívánjuk, hogy sikerüljön.

— Időjárásunk egy pár nap óta olyan rideg és hideg, hogy szinte október végénkép-zelnők magunkat. Az esőzés majd minden nap meg-megújul s egy pár óráig eltart, hogy aztán ismét egy kis, szintén már nem igen me-legítő verőfénynek adjon helyet.

— Ferenczi Miklós ügyvéd ur ma utazott át Nagy-Váradra, hogy a színházi vá-lasztmány megbízásából megtegye a legelső lépést s esetleg bevezesse az alkudozásokat arra nézve, hogy szintársulatunk a nyári ide-nyeket Nagy-Váradon töltsse e s czéltől a vá-ros által a Korbuly ur részéről már fel is ajánlott pénzérő segítségével egy színkör épít-essék.

— Jakab Elek beküldte munkáit a román irodalmi s népmívelődési egyletnek azon megjegyzés kíséretében, hogy 400 frt jutalo-mért hajlandó a tulajdon és fordítási jogot az egyletnek átengedni. Az egylet — mint a „Herm. Ztg.” írja — ez ajánlatot elfogadta.

— A „Fröbel-intézeti” gyermek-keretben és elemi iskolában az új tanév e hét folytán kezdetett meg. Három nap alatt a beiratott gyermekek száma 85-re emelkedett; ily magas létszámmal ezen intézetben eddig egy tanév sem kezdetett meg. Egyszermind tudatjuk, hogy az intézet előjárósága az ele-mi iskolában megürült egyik tanítói állomást a helybeli állami tanító-képzede tanfolyamát kitünő sikerrel végzett férfi tanítóval töltötte be, a rajz- és szépirás tanítását e tekintetben előnyösen ismert egyik helybeli szakférfiura bizta s a gyermekkeretbe a kiesinyek észle-rübb vezetése, különösen pedig a felügyelet tökélyesbítése czéljából még egy második nevelőnt alkalmazott.

— A m. kir. belügyminiszter a n.-szebeni országos tébolyda gondnokává Schus-ter Antal m. kir. sóhivatali ellenőr nevezte ki.

— A képviselőház tegnapelőtt tar-tott osztálytárgyalásai alkalmával az erdélyi részekből Künle József, Ugron Ákos és Gidó-falvy Albert megbízó levelei (választási jegy-zkönyveik) ellen kifogás emeltetettén az il-leto osztály részéről, ennélfogva nevezettek a ház megalakulásában nem vehetnek részt.

— „Az élet irányá.” Az elmélet és tapasztalás adataiból össz eállítva. Irta Gedeon Ferencz ügyvéd s a nagy-váradí kir. jogakadémiai államvizsgálati bizottság tagja: ez a czime egy hozzánk N.-Váradról beküldött munkának. Ára?

— Halálozások. A következő gyászlapot vettük: özvegy bethleni gr. Bethlen Ferencz-né, született gr. Bethlen Károlina maga és gyermekei: bethleni gr. Bethlen Sándor, ennek nejbe. Bánfi Józefa; bethleni gr. Bethlen Ferencz, bethleni gr. Bethlen Mária özvegy gr. Bethlen Pál-né; bethleni gr. Bethlen Károly; tizenkét unoka egy élő unoka vő, három szülő unoka és szá-mos távolabbi, közelebbi rokonok nevében szo-moruan jelenti szeretett férjének Bethleni gróf Bethlen Ferencz-n ek folyó hó 3-án Bethlenben szélhűdés következtében életének 75-ik évében történt gyászos kímúltát. Hült tete-meit szeptember 6-án délután 4 óraker fognak az egységihitek szertartása szerint Bethlenben örök nyugalomra helyezettetni. Bethlen 1875. szeptember 3-án.

— Az erdélyi román írodalmi s nép mívelődési egylet jövő közgyűlését N.-Szeben városában fogja megtartani.

— Öngyilkosság. Brassói Eitel nevű hivatalnoknak alig 20 éves neje, mult hó 26-án pistolylövél által kivégezte magát.

— Az erdélyrészi rom. kath. gym-nasiumok tanári személyzetében több változás történt. A brassai rom. cath. főgymnázium igaz-gatója s a „Gazetta Transilv.” Szerkesztője Marosán Jakab az igazgatói állomás alól végre valahára felmentetett, s helyében igazgatónak ottani tanár Roszkosznyi nevezetett ki. A m.-vásárhelyi r. c. nagy gymnasium igazgatója Balázs Antal pedig plébánussá nevezetett ki.

— Folinusz szintársulata, mely Balaton-Füreden szép pártfogásban részesül, né-hány hétre Veszprémbe megy társulatával s csak azután veszi át a győri színházat, melyben egész télen működni fog.

— Mátray Laura asszony Völgyi szintársulatánál fog szeptember 4-től kezdve ven-dégszeréplni. Mint értesülünk „Romeo és Ju-lia” és „Richelieu első párbaján” kívül még két más darabban is játszani fog.

— Rablás. Kézdi-Vásárhelyre augusztus 26-án egy uriasan öltözött egyén érkezett, ki magát pápai igazgató-tanárnak adta ki. A vá-ros intelligens emberei által a legszívesebben fogadtatott s többek által ebédre is hivatott. 27-én este a helybeli tanítók közül többen va-csorára hívták. Vacsora után egy jelen volt kath. lelkészt, kinek szállása nem volt, iparlo-vagunk szállására hívott meg, kit, míg aladt, órájától, pénztől, ruháitól kifosztott s tovább állott. A rabló köröztetik.

— A b.-pesti közvágóhíd nagy veszélyben forgott 1-ején éjjel és csak a legnagyobb erő-feszítéseknek köszönhető, hogy a kár, mely történt, csak 20—25000 frtra rug. Esti 3/5 óra felé ismeretlen okból a főbejáratról balfelé eső jég-verem-épület padlásán tűz ütött ki. A padlá-son gyűlekony anyagok nem voltak, bőrkötet tartanak ott; mintegy 2—300 db bőr volt a padláson. De az előbbelhordott bőrök kifeszíté-sénél használt forgácsok, bórdarabok szerteszt hevertek, csak egy két gyu faszal véletlen meg-nyúlása kellett, hogy lobbót vessenek. A meny-nyiben nem gonosz kéz működött itt, ilyenféle okból keletkezhett a vész. Kilencz óra felé Ár-ki Mihályt, a közvágóhíd igazgatóját a vacso-rától azzal riasztotta fel cselédje, hogy a tize-des tüzet kiált. Lesietett, de már ekkor a fő-udvar balfélén elnyuló épület lángban állott. Tűzjelt adtak. A kik a közvágóhídon voltak, egy tűzör és nenány ember rögtön hozzáfog-tak egy fecskendővel az oltáshoz, de nem bir-tak az elemekkel. Roppant szél dühöngött, mely a sziporkákat elhordta a vásártérig is. A megjelent tűzoltók, katonák vetélkedtek a leg-megfeszítettebb munkában. Mindenekelőtt a vágóhídról a marhákat mentették ki és behaj-tották az udvaron levő bekerített állásba; ott a gyorsan odaesietett mészáros legények vették azokat őrizet alá. Majd a kamarákból igyekez-tek a hust kimenteni, sok kamaránál ezt nem lehetett megtenni, mert a kulcsok az ille-től mészárosoknál voltak; ott a friss husból részben füstölt hus lett. A padláson a közben egyre égtek a bőrök, a száraz gerendák ha-talmas lángot vetettek, a plühdédzelt ap-ró darabokra zúzva, rescege hullott le. Nem-sokára beszakadt a bórpadlász gerendázata, üszkők, égő tuskók zuhantak le a hűtőverem-be, mely a jég-kamarának a jeget szolgáltatja. A temérdek jég, melynek értéke legalább is 8000 frtra tehető, mind elolvadt, a széna, mely-lyel takarva volt, új tápot adott a lángnak, mely hatalmas oszlopokban szállott fel. Kettő-zött erővel dolgozott mindenki s a vágóhídi személyzet, a tűzoltók, katonák egyesített ere-jének végre hajnali két óra felé sikerült a tü-zet annyira izolálni, hogy a közvetlen szom-szédban levő épületek meg ne gyulhassanak, mert akkor a temérdek széna és szalma, a mi ott felhalmozva van, menthetetlenül oda vész. A közvetlen veszély e szerint el volt hártva, de a tüzoltók még hosszú ideig dolgoztak s csak 2-án délelőtt 9 óraker, tizenkét órai munka után tértek vissza a városba. A város kára, mint fenntebb jelzők, 20—25,000 forintra rug, a mészárosoknak csak a bőrökben volt kárunk, a marhák mind és a hus legnagyobb része is meg van mentve.

— A magyarlápósi állami elemi népiskolában, az 1875/6-ik tanév folyó hó szeptember 13-án veendi kezdetét; ezt megelő-zőleg a beiratások és felvételek mind két ne-mű iskola kötelesek részére, 9—12-ig történ-nek. Ez évben pedig a IV-ik osztály is meg-nyitattik, melyről a helybeli és vidéki t. szü-lők és érdekeltek tisztelettel értesítettek. Ma-gyarlápóson, 1875. szeptember 1-én. Leb édi János, igazgató.

— Az erdélyi r. kath. növeldekbe az 1875/6-ki tanévre a következő tanuló ifjak vétettek fel: 1. Fejér Sándor. 2. Sós Gáspár. 3. Toth István. 4. Vajna Károly. 5. Szabó Mihály. 6. Czám p a Gusztáv. 7. Rohonezi Lajos. 8. Héja Kálmán. 9. Kádár Dé-nes. 10. Biró János. 11. Csicska Hugó. 12. László Dávid. 13. Pongrácz Lajos. 14. Pál Albert. 15. Máthé István, 16. Benedek Ferencz 17. Bándi István, 18. Szántó Endre. 19. Pándl Vilmos. 20. Albert Ferencz. 21. Kovács Sán-dor. 22. Kovács Gyula, 23. Zöld Gábor. 24. Puskás Ferencz. 25. Benedek Albert. 26. Fi-lér Silverius. 27. Kovács Árpád. 28. Ilyés Ló-rincz. 29. Eperjesi Gyula, 30. Vild József. 31. Szász Gyula. Előjegyzésbe az éven át megür-lendő alapítványokra a következők vétettek: 1. Héja Gyula. 2. Schopf Gyula. 3. Isekutz Au-rél. 4. Schlett Ignác. 5. Demeter József. 6. Éltés Ignác. 7. Barabás Lajos. 8. Andrásí Dénes.

— Fáklyásmenet. Belgrádban m. hó 31-én a közönség roppant részvétele mellett fák-lyásmenet rendeztetett. A fejedelem laka előtt harci dalokat énekeltek, s onnan a menet Stef-esa, Risztics, Gruics, Milojkovic és Nikolicz lakásai előtt tisztelegtek.

— Magyar expeditió a görög szigetekre. Hadik-Barkóczy grófnő költségén leg-közelebb tudományos célú expeditió indul a görög szigetekre. Az expeditióban részt vesznek a grófnőn kívül: Pulszky Ferencz és gyerme-kei: Károly és Polixena; továbbá Henszlimann Imre, a külföldről pedig Owerbeck lipcei tanár, ki legközelebb Budapestre érkezik.

— Nekrológ. Illyefalvi Nagy Adámné született Petke Teréz jelen év aug. 25-én vég-elgyengülés következtében életének 85-ik évé-ben meghalt, és hült tetemei ugyanez év és hó 27-én tétettek le örök nyugalomra a csalá-dt sirboltba. Béke poraira!

— Zágárból távirják. A mai lapok a felkelőkből Nevesinájénál aratott nagy győzel-

mét jelentik. 200 türk állítólag elesett, 80 megsebesült, sok elfogatott. Ezenfelül a fel-kelők 200 fegyvert keritettek birtokukba. Az „Agramer Zeitung” kijelenti, hogy a hor-vát képviselői körökben mitsem tudnak a her-czogovinai ügyben a magyar országgyűlésen teendő interpellációról.

— Bajusztalan lovas-ezred. Ő felsége — mint egy bécsi lap hírelje — elrendelte, hogy a Windschgrätz 14. számú dragonyos ezred régebbi 1767-től 1869-ig főnnállott rendszabá-lyát, hogy tagjai bajuszt nem viselnek, léptes-se ismét életbe. E különös kitüntetési nemhez ugy jutott az ezred, hogy 1857-ben győzelmesen leverte egy porosz gyalog quarrért, melyet az nap más ezredek hiába igyekeztek megvívni; ez az ezred akkoriban csupa bajusztalan legény-ségből állott s ennek emléktét tartá fel a ba-jusztalanság. Az 1869-ki új rendszabály, mely a bajusz, szakálviselést engedte meg, az ezred e szabadsalmát megszünteté. Most újra életbe lép.

— Marhavásár térkép. A földmive-lési minisztérium meghagyta a közigazgatási ha-tóságoknak, hogy a nevezett minisztérium által még ez év tavaszán előkészíttetni rendelt fő és helyi marhautakat, valamint a marhavásárokat ábrázoló térképeket f. é. szeptember 15-ig elké-szítsék s azt haladéktalanul terjeszszék fel.

— A tapsoló-díjakról érdekes letele-zést olvashatni a párisi Siécleben. Közönséges taps 5 frank, zajos 15 frank, hosszas taps 20 fr. három éljen 25 frank, egyszerű kihívás 25 frank, kihívások az előadás végéig 50 fr., meg-hatottság 5 fr. nagy borzalom, melyet az áju-lás kerülget, 15 frank, a szíszegés letapsoló-sa 32 frank, hosszas zokogás és taps va-lamelygyilkossági jelenetben 12 frank, 50 cen-time. nevetés 5 frank kacaj 8 frank, rö-högés 10 frank, felkiáltások; „Ah, fikom!” „Ah, főlleges.” — 15 frank, felkiáltások tulzó fokban: „Ah, legpompásabbak, már nem is lehet főllegesebb” 20 frank. E tarif-fába nincsen az foglalva, ha valaki ezt kiált-ja: „Ejnye adta társulata; ez bizony jobb mint abban a színházban”, — az ily felkiáltások rendkívüli díjban részesülnek.

— Elfogatás a színházban. Köze-lebb egyik külvárosi párisi színházban elfoga-tás történt, még pedig igen mulatságos körü-lmények közt. Egy hölgy, ki az erkélyen ült és a nagy meggel erős küzelemben látszott, kalapját gombostűvel a bársony támlára tűzé. Mögötte egy kis púpos ember, kit a kalap lá-tásában akadályozott, figyelmezteté, hogy ve-gye el onnan kalapját; hanem a hölgy erősen lekorholta. Ekkor a púpos ember hirtelen le-huzta csizmáját s oda helyezé a hölgy kalapja mellé, az erkély bársonyára. A színházban na-gyon elkezdtek nevetni, ugy, hogy végre a színeség is figyelmessé lettek és szintén ka-czajban törtek ki. A szegény púposra mégis szomoruan végződött, mert csakhamar elősi-ettek a rendőrök és az első állomásra beki-sérték.

CSARNOK. Phaedrus

Aesopi meséi. Balinth Gyulától. Negyedik könyv. VI. Phaedrus.*)

Te finnyás, ki egyre gáncsolgatod versem, S olvasásótl is visszaborzadsz nyersen, Könyvem iránt csak ki türelemmel légy még, Mig eloszlathatnám arczád ridegségét; Mig kedved szerinti alakot cserélve, Uj cothurnusban lép Aesop a színtérre.

Bár soh'se vágandá le Thessaliának Vasa a Peleus hegyi fenyőfákat! S Palász-művel Argusz se készített volna Hajót, mely az embert kész hálálba vonja! Mely a meg lakatlan Pontusnak öblébe Utat tört a görög s barbar veszélyére. Aetas büszke háza ezért borult gyászba S Medea által a Peleus országa, Ki ott útát jelölt álnok, gonosz módra, Saját fivérének tagjait szétszórva, Itt pedig atyjának szeretőmlő vére Peliaid kezekre hullt s fertőzteté be.

Nós ez hogyye tetszik? Tán ezt is ugy találod, Hogy izetlenség és nem mond igazságot; Minthogy régebben már Minos hajóserge Az Aegeumtengert maga alá vette, A midőn példásan meg lett zabolázva A félelmes rablók erőszakossága. De hát oh én Catóm! kedved hogy nyerhessem, Ha mesém nem tetszik, sem e hősi vernem? Hadd nyugton a muvszák gyermekeit kérlek, Hogy ne legyen még több kellemetlenség.

Nektek szól ez finnyás üres ielű sereg, Kik magasra ütött képpel eget vertek.

*) Phaedrus valamely kicsinylője kedveért hir-telen magasra csavargja irályát. Mintha egy költői fi-tiókkal fölciczomázott hősi énekbe kezdene, de miután ez se tetszik, kőrmére koppant a fitymálónak s marad egyszerű népies meséi mellett.

VII. A vipera és a ráspoly. A ki bősx fogával még bőszebbet sért meg, Az vegye hasznát e mese értelmének.

Mérges kígyó csúszott a kovácsműhelybe S kutat, ha valami enniavolt lelne. A ráspolyba harap, de ez ellenállva Mond: „Hogy vetemedtél ilyen balgaságra, Hogy bennem fogaddal épp azt harapádol, A ki más vasat is porig szterterágok”

VIII. A róka és a czáp. Van sok ravasz, a ki veszélybe omolván, Kivergődik abból más emberek romján.

A róka véletlen bezuhandt egy kútba És a mélység miatt oda lett zárulva. Egy kecskebakk szintén szomjan érkezik meg S bőségt, jóságát kérdezi a víznek. A furangos róka mond: „Jer be barátom S itélj, ha tulzott-e rámagasztalásom: Oly édes a víz itt s oly nagy annak bőve, Hogy eleget inni nem győzők belőle.” Leszállt a szakállas, hívné, mit a róka Hízelegve mondott s így került hálába, Mert szárvány a ravasz kígyórtt sérényen S a szegény kecskebakk maradt a mélységben.

IX. Az emberek gyengéi. Egy átalvetőt tett Jupiter hátunkra; Hátrészébe saját hibáinkat dugta; Azt pedig, mely elől mellünkön fityeg le, Mások gyengéivel szinig megterhelte.

X. Így nem látja senki saját tévedésit És a másokéval bajlódik mindétig. X. A tolvaj és a lámpa. Zeüsz oltárán a tolvaj lángot lopva, Saját fényénél az istent kirabolta. Midőn épp a szentségtörő visszatérne, A szent vallás szava így hangzott feléje: „Bárha a bűnös nép adta mindzett nékem S vesztésük se bánom, mert gyűlölvé nézem; Lelked gonosztervő, mégis meglakol majd. Midőn eljövend a meghatározott nap, Hogy a bűnnek még se világitson fényem, Mely mellett a jámbor istent féli mélyen: Megtiltom, hogy többé gonosz kéz érintse, A szentséget és bűnt így összevegyítve, Innen van, hogy a szent lámpát nem szabadna Érinteni lánggal — sem véve, sem adva.

E mesének hasznos tanulságos volta Attól érthető csak, a ki azt kohlta. Első az, hogy sokszor legfőbb ellenséged Az, a ki mindenét köszönheti néked. A második az, hogy nem istenek róják Mi ránk, de végzetünk — a bűnnek adóját. A harmadik pedig tiltással vett véget. A jók s gonoszok közt minden vegyülésnek. Felelős szerkesztő: Békésy Károly.

— Értesítés. Az ipar, kereskedelem s bármely üzlet t. cz. egyéneit tisztelettel figyel-meztetem, az általam kiadandó „Erdé ly képes kis naptár” (18-dik évfolyam) s az erdélyrészi hivatalos teljes tisztí czím és név-tárral ellátott „Erdélyi képes nagyobb naptár”-am (7-dik évfolyam) hirdetésiro-vataira, melyekben bármienmű hirdetémye ket a legjutányosabb árban fogok közzétenni. E naptárak tíz ezer példányban forogván a nagy közönség kezén, a legalkalmasabb közegek a végett, hogy üzletét mindenki egész éven át a n. érd. közönség figyelmébe és párfogásába jánlja. A hirdetémyi díjak a legjutányosabbra szabvák, ugyanis mind a két naptárban egész oldalnyi tért elfoglaló hirdetemny ára 8 frt. fél oldalnyi tért elfoglaló hir-detmény ára 4 frt. A hirdetémyek leg-feljebb augustus végeig bérmentve alólít könyvkereskedésébe kérem beküldeni, mivel e naptárak már szeptember hóban meg fognak je-lenni. Tisztelettel Stein János, m. kir. egye-temi nyomdász s az Erdélyi képes” kis és na-gyobb naptárak kiadója.

Nyílttér. *) Jelzalog-kölcsönöket a birodalom bármely részében, te-lekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól a legmagasabb összegig 5% és 6% kamat mellett törlesztésre. 2000 frton felüli kölcsönöket rövidebb idő alatt és 5000 frton felülieket még előnyösebb módozatok mellett eszközöl. A hat. eng. Általános Ipar- és kereskedelmi ügynö-ki iroda Kolozsvárt, belmonostor utczá 19. szám. (Értekezhetni posta után, vagy személyesen naponta d. u. 1-től 4-ig.)

*) E rovat alatti közleményekért nem vállal fe-lősséget. a Szék.

**Szótárak,
Nyelvtanok
és
társalgási könyvek.**

Rajz- és szépirás-minták
Vizfestéshez
való színnyomatu
minták.

Kolozsvár: Valentinai A. (ezelött Ritter) győgtárában, bel-monostorátca a) edönte során: továbbá Wolff J., dr. Hintz Gy., Engel J. és Székely Miklós győgtárában. Nagy-Szehenben: Moller győgszészénél.	Szászsechenben: Reinhardt J. C. győgsz.
	Szardahelytt: Schimert F. győgsz.
MOLL A., cs. k. udv. szállító Bécs, Tüchlauben 9.	